

RAGAD ADVERTENTIE:

Kabar premili: 1 — 30 temboeng f 1.—
Langkoengipoen, saben 10 temboeng oetawi
kirang: f 0,50.

Advertentie limrah: f 0,15 sagaris:
(apes: f 1,25).
Moendoet kapatjak langkoeng saking sa-
pisan, oetawi moendoet dados lengganan,
tepang rembag roemijn kalijan adminis-
tratie.

Hoofdredacteur:
A. DJAJASEPOETRA.
kabantoe
REDACTIE - COMMISSIE.

SWARA-TAMA

SERAT KABAR KATHOLIEK

Medal saben dinten Djoemoewah.

ISINIPOEN:

Wawasan bab panggaotan lan padagangan — Goena-krida — Elmoe pagemén — Kosok-wangsoel — Dongeng saking Betawi — Kabar saking pakempalan — Ontjén sekar gambir melati — Oerap-sari — Correspondentie.

WAWASAN BAB PANGGAOTAN LAN PADAGANGAN.

sambet
kalijan andaranipoen mas
Jén Kober ing Sw. Tm.
no. 38; Sept. '30.

(Saweg Beboeka).

Sareng koela waos karangan waoe wosipoen soepados: tjiang Djawi ngadjengaken pedagangan lan ka-
goenan; lan: soepados para saged sami manah bab poenika sarana ngoedi, oepami wontenipoen pa-
moelangan kangé sinao dedamelan (kolom 4); lan: soepados tjiang Djawi saged gandeng pijambak kalijan negari mantja (kolom 3).

Pemanah koela mekaten:

Dados tjekak karangan waoe sa-
geda tanah Djawi, (mbokmanawi langkoeng prajogi sa-Indonesia) sa-
ged gadah autonomie pijambak ing
bab padagangan, oetawi sageda sa-
Indonesia njepeng daganganipoen pijambak. Bab poenika sampoen saleresipoen mila kedah mekaten;
poen A nedya ngangkah merdikaning paprétahan, poen B kedah ngangkah merdikaning padagangan, poen C ngarah bab oewaling persaking prebawa kilénan, poen D ngangkah oewaling kesagedan sa-
king gegamaning tjiang sanés lan sapitoeroetipoen. Lan sedérék Jén Kober semoenipoen kepareng tjoe-
loek bab padagangan.

Bab poenika kados para djem-
pol oegi boten kekilapan, malah Soerabaja sampoen 3 (?) taoen poenika sampoen wonten importeur Djawi, lan sapitoeroetipoen.

Ing golongan R.K.? kados para ahli manggaota oegi sampoen toe-
mandang sasaged-sagedipoin.

Namoeng soepados bab ada poenika saged saja radin, saja nge-
goet ing bebadan Katholiek kados-
poenika?

Lah poenika ingkang perloe. Sra-
naniopo? Toelada! Kados ing be-
badan Katholiek nasional Indonésia
sampoen boten kirang. Moentilan, Ngajodja kados sami tjag-tjeg. Mi-
nahasa? kopra!

Lan orgaan-orgaan kita Katholiek, semanten waoe oepami tjeloek-
ipoen toewan Jén Kober waoe 100%
katampi, soepados roentoet, laras, consequent, kedah oegi boten ké-
ning sepi karangan ingkang ngge-
pok bab poenika. Dados sasaged-
saged saben medal orgaan-orgaan
kita kedah wonten rubriek bab poenika ingkang isi.

Sinten ingkang ngisi? Lah poenika pitakèn leres. Temtoe kémawon Redactie. Botenipoen ngisi pijambak oegi kedah padas tjiang. Sokoer sedérék Jén Kober pijambak, awit se-
moenipoen pandjenenganipoen adieg kober.

Botenipoen, jén sami leganipoen, Redactie marengaken, kjai Jén Ko-
ber lila, para maos lila, Goesti Al-
lah angidini, poen Andaja sagah ngatoeri soembangan bab poenika kanti adieg. Lan soembangan poenika boten ateges kedah dipoen-
gega, namoeng awoedjoed barang dipoenpintokaken, sok sintena ké-
nging ngitipi, kénging njoewik, ké-
nging alok, kénging mada, sokoer kersa ngersakaken, waton boten doeka aenggipoen ngendika kasar.

Déné ingkang dipoenatoeraken poenapa? Inggih namoeng milig
bab penggaotan lan padagangan, maneo lelampaahan ingkang saweg kelampaahan oetawi boekoe ingkang kénging pinitados, dados theorie lan paseksén kasareng, soepados isi katah lan sekéjtja mlebetipoen dateng nalar.

Lan bab waoe boten kok namoeng ingkang kelampaah ing tanah Djawi kémawon, nanging tanah ngamantja oegi boten badé kasingkoer, ingkang soepados priksanipoen para noe-
piksasaged djembar lan djangkep. Mangké jén kerep maos bab da-
gangan lan panggaotan rak badé ladeng gadah tresna, gadah roe-
maos ketarik nindakaken: waer 't hart vol van is enz. Ian: onbekend maakt enz. jén kawalik: bekend maakt bermind!

Dados, jén bab padagangan lan penggaotan adieg kawedarakken, tem-
toe dangoening-dangoe, é bebasan-
toja setétes saged mbolong séla, dangoening - dangoe temtoe saged mlebet manah. Jén manah sampoen hija, boten sandé tangan poeroen hija, para maos ngertos pijambak, poeroen toemandang. Botena nandangi pijambak, inggih anak-
poetoe, tangga - tepalih, moerid. Wosipoen, waton wonten ada tem-
toe wonten kedadosan. Saja tem-
menan adanipoen, saja ageng, saja ketinggal tandjanipoen.

Noewoen, boten kepandjang-pan-
djung kados sampoen tjeta poenika
kadieng koela: koela sagah moe-
djoedi kersanipoen ki Jén Kober
woedjoed karangan.

Ingkang poenika njadong dawoeh.
Andaja.

Noot. Mangga, Sdr. Andaja, ladeng katindakna kémawon! Déné manawu wonen sadérék sanés badé toemoet-toe-
moet moedjoedi, inggih prajogi sanget. Kados sdr. Andaja boten badé ngawi-
si! Red.

GOENA - KRIDA.

MINANGKA ÈMBÈL-ÈMBÈL!
(Sambetipoen Sw. Tm. no. 40).

Para maos, nalika maos atoer koela ing ngadjeng (Sw. Tm. 39 lan 40), poenapa boten ladeng kémawon dateng Pangageman Mis Soetji tjiang Djawi?

Bab poenika sampoen naté ka-
wartosaken ing Sw. Tm. no. 32: Kabar Katholiek; ing "De Koerier" 2 Sept. 1930: De Javaansche Pries-
ter in Javaansche Gewaden, door J. O. M; lan ing "Katholieke Illus-
tratie" (6 Aug. 1930): "De Javaansche Missie en de Javaansche Ornamente."

Tjemeng. Badé: soetra Hongkong (Hongkong-zijde), warni abrit, boten branang (mat-rose-rood). Blabagan namoeng kawoedoedakan ing plisir djené mas. Tempoekaning blabagan ing wingking dipoenisèni sawat garoeda, wengkon - wengkonipoen petak. Ing tengah-tengahing sawat waoe Christogram petak memplak. Dados Christogram petak njoelih poen dijadjaning garoeda.

Kasoelah abrit. I. Badé: soetra Hongkong (Hongkong-zijde), warni abrit, boten branang (mat-rose-rood). Blabagan namoeng kawoedoedakan ing plisir djené mas. Tempoekaning blabagan ing wingking woedjoed sawat garoeda, awarni: biroe sepoeh (diep blauw), kapoeranta sepoeh

(donkeroranje) mawi sawoer djené lan idjem; ing tengah-tengahing sawat ga-
roeda waoe aksara I.H.S. (I (J)) esus Hominum Salvator = Sri Jesoes Paneboesing manoengsa) petak mem-
plak kaplisiran biroe.

Kasoelah abrit. II. Badé: sami

kalijan no. I. warni oegi sami. Bla-

baganipoen isi pola: kembangan

sindoer; ler - leranipoen kapoeranta

sepoh (donker oranje), sekariopoen

biroe ném. Penoetoep tempoekaning

blabagan wingking awoedjoed tje-

plokan madjeng nem, warni biroe

ném sanget mawi tjetjahan gori

biroe sepoeh. (zacht héél licht blauw)

doorkruist van donker blauwe lijnen),

ing tengah aksara I.H.S. djené mas.

Potonganing kasoelah - kasoelah

waoe kados ingkang sampoen ka-

agem ing Pasamoean Soetji (de H.

Kerk): tjakrik gothic: déné tjakrik

Ramaansch, ingkang oegi sampoen

kaoemoemaken ing Pasamoean Soe-

tji, boten kapilih. Kénging poenapa

kok tjakrik gothic mawi bedja

kapilih? Margi radi nglombroh; lan

margi nglombroh poenika kados

katingal langkoeng semoea!

Kados semanten kémawon sam-

poen njekapi kaggé nglimbang-

nglimbang.

namoeng ngrembag bab kasoelah-
ipoen, nanging rembag koela waoe
kénging oegi katoemrapaken ing
prekawis sanèsipoen) poenika poen-
apa? Sinten ingkang ngagam lan
jén pinoedjoe poenapa? makaten
saladjengipoen. Lah, jén sampoen
poenapa ladjeng boten saged milib
pola Djawi, ingkang sampoen ka-
lampah, oet. jasa pola énggal (té-
moenipoen ingkang saroedjoek kalijan
raos Djawi?) Lan poenapa ladjeng
boten saged milib warni (kleur) ing-
kang tjetjog kalijan raos Djawi? Lah
jén makaten, kasoelah waoe poenapa
ladjeng boten nama tjiangkok Djawi;
lan poenapa ladjeng boten saged
maremaken raos Djawi dateng sroe-
wa édi lan pèni?

Nanging sanés wangsoelaniopoen,
manawi wonten pitakanen mekaten:
apa kasoelah weton Geleen maoe
ngresreké kekarepané, rasa-rasané
bangsa Djawi?

Poenika goemantoe dateng poen
kasoelah waoe pijambak. Jén koela
matoer: "saé", kados koela boten
badé kawastanan: "pangalem tanpa
doega." Tjobi kaprikraja pijambak
kasoelah-kasoelah waoe, kados ing-
kang sampoen koela ateraken pri-
sal! Poenapa poen warni boten sa-
roedjoek kalijan kadjengipoen ka-
soelah? Makaten saladjengipoen.

Njonah Mélotte - Bruinsma sa-
poenggawanipoen lan Rama Djaja-
sepoetra kados boten badé doeka, jén koela matoer blaka: "Kados dé-
réng sampoerna, déréng ngesrekaken
sanget dateng pikadjengan raos
koela Djawi!" Djalaran poenika
prasarasat sampoerna kados mestinipoen:
1e. poenika rak saweg nama ada-
da sapisan ta? Poenapa ada-ada
sapisan poenika ingkang kata-
katah ladjeng dados tanpa koetiwa?
2e. Poenika bokmanawi kabekta
saking angéling anggénipoen Rama
Djajasepoetra ngleksanani ingkang
dipoenkarsakan. Awit kados-poendi,
Rama Djajasepoetra waoe noen-
toen tjiang ingkang tebih saking
djagad Djawi, boten patos paham
dateng raos lan krida Djawi. 3e:
Poenapa ada-ada waoe kémawon
nama gampil? Tjiang, kedah moelat
ngiwa-nengen poenapa ingkang ka-
karsakaken ing Pasamoean Soetji
lan poenapa ingkang kinadjengaken
ing raos Djawi! Lan kados-poendi
sagedipoen gatoek mak sreg!

Amrik terangipoen: sawat ing
kasoelah dipoenisèni aksara I.H.S.
kanti ketigal sanget. Poenika sa-
tléraman oet. sakenjaman mitoeroet
raos Djawi katoelik kados sampoen
manggén. Mila manggén, jén pola
sawat kaagemaken dateng Imam
ingkang saweg ngoendjoekaken
Koerban, djer sawat poenika mra-
tjihnni loehoering ingkang ngagam,
lan Imam, ingkang saweg makaten
poenika, mila karasoekan pangoe-
waos loehoering - loehoer. Nanging
loehoering - loehoer waoe namoeng
krana Goesti Jésoes; milanipoen
aksara I.H.S. ingkang dadi tetenger-
ipoen Asmaning Hjang Paneboes,
inggih poenika Goesti Jésoes, am-
bangoen toemoenggoeling poen pola
sawat. Poenapa makaten poenika
boten mitoeroet raos Djawi lan Ka-
toelik? Poenapa boten manggén?

Éwasamanten, manawi raos koela
Djawi koela tiling-tilingaken sanget,
kok ladjeng wonten soewanten ing-
kang déréng lega. Aksara I.H.S.
waoe karaos kirang aloes, keblé-
kénen. Asmaning Goesti Jésoes ing-
gih tetepa dados toemoenggoel, na-
nging tetepa dados toemoenggoel,

wonten pitakanen mekaten: "Lo,
nanging apa koewi (ada-ada maoe)
ija bisa tjetjog karo goena-krida
Djawa? Apa Djawané isih diloeng-
goehi? Apa koewi bisa dadi pag-
wéané wong Djawa? Apa mengkono
maoe ija bisa maramaké rasa Djawa
marang sroewa édi lan pèni?"

Déné wangsoelaniopoen kados me-
katen:

Sadaja ingkang katindakaken ing
ada-ada waoe kados saged katin-
dakaken ing bangsa kita; malah
boten nama lampah énggal. Awit
bab mbloedir mawi gím oetawi
mawi benang soetra (njongkét) poen-
ika rak ingkang katindakaken oegi ing
bangsa kita, sanadana boten kaprah
soemebar. Malah nenoen badé mawi
pola Djawi kados bangsa kita oegi
saged. Namoeng kémawon bangsa
kita ing kalih-kalihipoen (mbloedir
lan nenoen) bokmanawi taksih saged
noelad pirantos (werkliugen) lan
réka-rékanipoen (techniek).

Bab saged maremaken oet. boten-
ipoen, kénging poenapa boten saged?
Oeger sampoen mangertos kasoelah
(sapisan engkas, koela ing ngriki

REGINIPOEN LENGGANAN
SWARA TAMA

1 taoen . . .	f 6,-	} njoewen kabajar
1/2 " . . .	f 3,-	
3 woelan . . .	f 1,50	

Adrèspoene Redactie lan Administratie
IGNATIUS - COLLEGE
DJOKJAKARTA.
Telefoon no. 795.

Drukkerij "Canisius" Djokja.
naming

R. K. HOLL. INL. SCHOOL ÉNGGAL
ING AMBON.

Betah goeroe Katolik kakoeng, ma-
wi diploma Kweekschool; jén wonten,
ingkang sampoen agarwa. Blandja lss.
kados ing goerperménan; malah inggih
mawi gratificatie, jén mila pantjén ke-
dah mawi. Serat lamaran kakintoena
dateng Administratie Swara - Tama.

Sadaja ingkang katindakaken ing
ada-ada waoe kados saged katin-
dakaken ing bangsa kita; malah
boten nama lampah énggal. Awit
bab mbloedir mawi gím oetawi
mawi benang soetra (njongkét) poen-
ika rak ingkang katindakaken oegi ing
bangsa kita, sanadana boten kaprah
soemebar. Malah nenoen badé mawi
pola Djawi kados bangsa kita oegi
saged. Namoeng kémawon bangsa
kita ing kalih-kalihipoen (mbloedir
lan nenoen) bokmanawi taksih saged
noelad pirantos

KABAR PAKEMPALAN.

Verslag verificatie comm. Roekti Woeri.

Inkang sami nandani ingandap poenika C. Soegiri, J.S. Padmawijaya lan B. Djaja Endra warganng Verificatie Comm. Roekti Woeri, sampaen niti priksa boekoe-boekoe toewin kas kanti katjotjogaken kalijan kwitiantie-kwitiantipoen, sadaja pianggih tjoetjog. Doe-moei poengkasanan taean 1929, kwontenaning arta kados ing ngandap poenika: wonten ing girorekening f 1010 — “ depositorekening f 3350 — “ kaspenningsmeester f 424,035 goenggoeng f 4784,035

Ngajodjakarta kaping 1 October 1930.
wg. C. Soegiri
wg. J. S. Padmawijaya
wg. B. Djaja Endra.

Kabar saking pangreh Roekti Woeri.

Gandeng kalijan verslag Roekti Woeri kabebat ing nginggal, pangreh njaosir pirs mengah kawontenanipoen Roekti Woeri ing poengkasanan woelan September 1930 i. p. sasampoenipoen Roekti Woeri djangkep KALIH TAOEN trep.

Tjatjahaning warga SAWEG.....178.

Mila koela mawi temboeng SAWEG amarji koela gadah pangadjeng-adjeng, kath sad. Katholiek ingkang bade melebet dodos lid. Manga para sadérék koela atoeri njantosakaken jasanipoen iboe kita P. K. W.

Katihaning arta ingkang sampaen loemebet resik wonten f 8700. Resik tegepienen ragadragad sampaen dipoonpendetan. Dados ingkang nama gadhanipoen Roekti Woeri wonten f 8700 + f 2000 (dana saking R. A. Soelastr) = f 10700.

Jatra f 10700 poenika sadaja kaggé premereserve, tegepienen kaggé ndjagéni jén wonten warga tilar donja, sageada netepi koe-wadibnipoent dateng ahi warisipon.

Jatra f 10700 waoe kasimpen wonten ing Ned. Ind. Escompo Mij, saben taenipoen mikantokeken rente langkoeng saking f 450, oetawati sawoelaniipoen langkoeng saking f 37,50.

Poenapa wohipoen Roekti Woeri poenika sampaen maremaken? ? ? ? ?

Soemangga kagalih pijambak!

Oepami roemijn Roekti Woeri boten di-pontandangi poenapa sadérék Djawi Kath. sagead nglempakaken banda semanten éwoe katahipoen?

KOENTJARANING ROEKTI WOERI ateges KOENTJARANING GOLONGAN KATHOLIEK.

Poenapa pandjenengan boten prihatos sa-

goemolonging soekmanira, sarta goemolonging boedinira." Dados boten bade kekatahen, malah sampaen mestinipoen, manawi poenapanpoena ingkang roemaos kita kados loehoer, péni lan éndah, kasaosaken lan kaggé ngabdi ing Pangréan; toewin migoenakaken samsobarang ingkang noeloengi pangabdi kita. Lah, poenapa pangeman Ms Soetji tjéngkok Djawi boten bade noeloengi anggén kita ndérék ngoendjoekaken Koerban kita moerni? Poenapa poenika boten nama migoenakaken sarwa édi lan éndah (mitoeroet raos Djawil) kaggé pangabdi kita dateng Pangréan? Poenapa pangabdi oetawi katesnaa kita dateng Pangréan boten ladjeng saka kanti goemolonging manah?

"Geleen heeft het dus het eerst gewaagd, de Javaansche ornamentiek in de kerk te brengen. Het resultaat zal, dunkt ons, op Java de bewondering en sympatie van de kath. Javanen inoogsten. Als de kath. Inheemschen die heerlijke, vorstelijke batik-patronen zien prijken op de heilige gewaden in den dienst van Koning Christus, als zij die vele andere kerkkleedjes, smaakvol verrijkt met Javaansche versieringsmotieven, aanschouwen, zullen ze niet alleen met bewondering en dankbaarheid vervuld worden, maar ook geprikkeld tot navolging." *) Makaten A. Soegijapranata wonten ing Kath. Illustratie 6 Aug. 1930 waoe.

Panginten makaten poenika kados inggih boten bade mléséd!

TH.

OPVOEDING.

ÉLMOE PAGEMÈN.

Kaggé kita bangsa Wanita, watek gemi poenika kedah kita enggén. Mandar tjapet-tjapet koela sampaen naté maos wonten ing "De Koerier" ingkang wosipoen, manawi wonten satoenggiling pawéstri ingkang watekipoen negebréh, boten gemi, poenika sampaen (adja) ngaken jén laré éstri. Lam laré ingkang kados mekaaten poenika bédjung jén émah-émah temtoe inggih boten bade saé panjepenging kas-kajanipoen. Kadjawi poenika watek gemi poenika mila sampaen dados watekipoen pawéstri. Boten pertjadosipoen, tjobi koela atoeri ngjektoxi: tjiang sepoeh ingkang doendoem tetelan dateng anak-anakipoen. Anak éstri sasampoenipoen tampi doem-doeman, temtoe ladjeng namoeng kateda salimrahipoen, tirahanipoen ladjeng dipoon-

*) Tjara Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagéndéng nébak."

Dados Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagéndéng nébak."

Dados Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagéndéng nébak."

Dados Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagéndéng nébak."

Dados Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagéndéng nébak."

Dados Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagéndéng nébak."

Dados Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagéndéng nébak."

Dados Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagéndéng nébak."

Dados Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagéndéng nébak."

Dados Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagéndéng nébak."

Dados Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagéndéng nébak."

Dados Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagéndéng nébak."

Dados Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagéndéng nébak."

Dados Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagéndéng nébak."

Dados Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagéndéng nébak."

Dados Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagéndéng nébak."

Dados Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagéndéng nébak."

Dados Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagéndéng nébak."

Dados Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagéndéng nébak."

Dados Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagéndéng nébak."

Dados Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagéndéng nébak."

Dados Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagéndéng nébak."

Dados Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagéndéng nébak."

Dados Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagéndéng nébak."

Dados Djawinipoen labragan: "Dados Geleen ingkang poerien miwiti nglebataken patjak Djawi kaagem ing Gréja. Sadérék Djawi Katoelik kados inggih bade nampi kanti raos seneng lan kanti raos ngrejoeeki. Manawi Indonésiers Katoelik njawang pola loehoer-loehoer waoe kaagem ing pangagaman angker (soetji) kaggé nglehoeaken Sang Ratroe Kristoës, lan sembet-sembed sanés rinwang édi mawi patjakan Djawi, boten namoeng badé seneng lan roemaos noewoen, nangga badé kraos oegi kagénd

OERAP-SARI

(PETIKAN SERAT - SERAT KABAR SANÈS)

KABAR KATHOLIEK.

Grédja Samaitan kekirangan jatra. Goesti ingkang badé sinewaka ing ngrikoe moendoet pisoengsoengi-poen para ambek dharma Katholieck.

Doesoen Samaitan poenika doe-menoeng wonten ing saleripoen Ass. Toeri, ing tepis wiringing redi Merapi ingkang sisih kidoel. Tebih-ipoen manawi saking district Sléman oedakara wonten 8 pal. Doesoen waoe sanadjan sanget Kloetoek tak-toek, sepi pa-pi tanpa wonten kamisoeweranipoen poenapa-poenapa, amargi sembahjanganipoen para soemengka tresna ing sesami, katah sadérèk ngrikoe lan koekoebanipoen ingkang rinangkoel ing Sang Kristoessinengkakaken ing ngaloehoer dji-noendjoeng dados poetra Dalem ke-kasih.

Ngèngeti sangetting katjingkranganipoen, sadérèk ing rikoe, poenapa déné tebib lan awoning margi saking Samaitan dateng Medari, milanipoen perloe dipoenadegaken Grédja ingkang langkoeng tjelak.

Dilalah karsaning Pangéraan, ing Samaitan ngrikoe wonten lodji patirahanipoen tijang Djepang ingkang dipoenasadé. Lan kelampahan oegi lodji waoe dipoenpoendoet ing Mis-sie.

Wiwit nalika poenika ing Samaitan saben kemis ladeng wonten Korban Mis Soetji; makaten malih tijatihing tijang Katholieck lan para magangan saja dangoe saja ngrebdha, ndjalari manawi dong dinten ageng lenggahipoen para ingkang andérèk Mis sek-sekan boten kanten-kantenan amargi roepeking papan.

Prakwas poenika mesti kémawon ladeng dados penggalanipoen Pangrèh Missie, kados-poendi ichtijari-joen moerili ing rikoe toemoenten kaedegan Grédja. Sang Kristoessingkang tresna sanget dateng tijang miskin tjeta wéla-wéla anggènipoen paring sih pitoeloengan, katanda boten let dangoe, ing Samaitan karawoehan satoenggiling randa loehoer Katholieck moersid tilas garwa tijang loehoer ing Frankrijk. Prijantoon waoe priksa kawontenaning lodji Samaitan ingkang dipoenanggè Grédja, kat-ingal sanget anggènipoen kakenan ing panggalih, pandjenenganipoen ngantos kawedar pangandikanipoen mekaten: „Wah iki ora patoet ba-geet jèn kanggo Grédja, iki patoet omahé wong miskin.”

Sasampoenipoen prijantoon waoe ngandikan kalijan sadérèk Katholieck ing rikoe sarta lèréng ginem ka-goengan karsa badé mbijantoe adeging Grédja wonten Samaitan.

Kadjawi poenika ing salebeting woelan poenika oegi katah sadérèk saking tn. Walandi ingkang kintoendana, perloe kanggé mbijantoe adje-nings missie ing tanah Djawi, mila boten let dangoe ing Samaitan la-deng dipoenajati kaedegan Grédja.

Wonten Centraal Katholieck di-poenkabaraken oegi, bilih sadérèk kita Djawi toemoet mbantoe adeging Grédja ing Samaitan; pinten angsalangsaling dana, boten perloe koela seboetaken ing riki, djer koela manah mandar adamel koetjem kita. (Milapantén nglingsmaken sanget. Red.)

Samangké Grédja Samaitan sam-poén mèh dados, kabekta saking katahing wragad, sanadjan ta sam-poén kabantoo ing sadérèk pinten-pinten, wekdal sapoenika meksa ketjoeptan arta. Prakwas poenika kados boten anggoemoenaken, djer ngèngeti kabetahaning missie boten namoeng kagem menggalih adeging Grédja Samaitan kémawon.

Pramila para sadérèk mbokbilih ndadosaken danganing panggalih, Comité Grédja Samaitan, sanget-sanget anggènipoen ngadjeng-adjeng dateng sih kadaman pandjenengan sadaja, keparenga maringi dana sa-kadaripoen, perloe kanggé soem-bang-soeroeng adeging dalemipoen Pangéraan, ingkang mesti badé adamel rahadijingoen sadérèk kita Djawi ing wewengkon Samaitan ngrikoe.

Atoer koela kados tjekek koela poenggel semanten kémawon, djer koela jakin sanget kagen prijantoon ingkang mila tressna ing Pangéraan saha bangsanipoen mesti boten badé owel mboetjal arta moerih djembar-ing Kraton Dalem.

Ing wasana ingkang badé paring pandjeroeng, keparenga ngintoenaken kasèp-kasèpipoen tanggal 20 October poenika dateng Comité:

P/a A. ADISOEBRATA
R. K. Vervolgschool
Toeri
Sléman
DJOCJAKARTA.
Samaitan 28-9-'30.
Atas Comité
Poén:
A. M. D. G.

Swara Tama kalijan sentana Hoevenaars.

Kala tangsal 7 Oktober poenika, Patjar Mérah - kita tampil serat saking salah satoenggiling sentanaipoen swargi Rama Hoevenaars.

Zeer Geachte Heer Patjar Mérah.

Het heeft mij echt goed gedaan in Swara Tama het opstel te lezen, dat U er aan mijn Broer, mijn in-ning geliefden Broer, hebt gewijd. (Sw. T. 12 Sept. — Red.).

In zeer juiste woorden hebt U een gedeelte van zijn leven en streven weergegeven.

Hoeveel de overledene ook voelde en werkte voor de Europeanen hier te lande, hoezeer hem de stof-felike en geestelijke belangen der Europeesche jeugd, der Europeesche armen en wezen ter harte ging, aan de bevordering van het godsdienstig en maatschappelijk welzijn der Javanen schon hij met evenvele liefde de zijne krachten. De Javanen hadde in hooge mate zijne liefde, hunne belangen trachtte hij in dit gezegende land steeds meer op den voorgrond te stellen.

Uit dankbaarheid voor hetgeen U ter herinnering aan mijn lieven Broer schreef, zond ik U heden een kleine missaaltjes. 't Is weinig maar komt van een goed hart. Moge het U ook in uwe gebeden den mij zo-dierbaren overledene gedachtig doen zjin. enz. enz. . . . .

**
Serat ing ninggil poenika, soera-osoipoen kémawon makaten:

Sentana waoe mahjakaken genging panarimahipoen déné sadérèk Patjar Mérah damel goebahan wonten ing Sw. T. amèngeti sedanipoen swargi Rama Pétroes Hoevenaars.

Swargi Rama P. Hoevenaars won-tent serat ngrikoe katjarisosaken sa-geet anggènipoen anglabeli bangsa Éropah ing ngriki; sanget anggènipoen manggalih kabetahanipoen para néneman, para miskin toewin laré lola bangsa Éropah. Kadjawi poenika taksih sanget manggalih karahadjengangan lahir-batosipoen bangsa Djawi, lan anggènipoen manggalih waoe kanti katesnan ingkang wawratipoen sami kémawon kalijan katesnanipoen dateng bangsa Éropah. Bangsa Djawi sa-geet dipointresnani; kabetahanipoen bangsa Djawi sanget katengenaken.

Minangka tijinaning panarimah, sentana waoe maringi kitab - Mis Soetji alit, (— Mis en Vesperboek, wedalan Turnhout Henri Proost & Co. — Red.), sageda ing salebetipon moemoedji ing Pangéraan, sadérèk waoe kénégetan dateng ingkang sampoen swargi.

**
Loemantar Sw. T. ngrikoe, redaksi ngatoeraken panoewoenoipoen sadérèk Patjar Mérah dateng sentana waoe.

Semantan oegi, Swara Tama ing-gih ngatoeraken panoewoenoipoen, déné sentana waoe, amanggalih se-ratanipoen sad. Patjar Mérah ingkang sampoen dangoe toemoet tandang damel amemaës asrinipoen Swara Tama, sarana Ontjénipon sekar gambir melati ingkang pine-tikan saking tamaning gagasanipoen.

Anggèn koela metik serat ing ninggil wonten ing Sw. T. ngrikoe, poenika amargi kita redaksi angga-dahi pamanggih, panarimahipoen sentana waoe temenipoen boten na-moeng dateng kadang Patjar Mérah: nangng oegi dateng pandjenengan sadaja ingkang tresna dateng Sw. T. Djer kita jakin sanget, bilih pan-djenengan sadaja, amargi maos Sw. T., ladeng anjoenjoewoen ing Pangéraan amrih basoekining arwah-ipoen swargi Rama Pétroes Hoe-venaars, ingkang pantén katah sanget lalabtanipoen dateng Missie Djawi.

Pangadjeng-adjeng kita, redaksi Sw. T., sasampoenipoen pandjene-nan maos pakkabarakan poenika, moegi saja kandel katesnan pandjene-nan dateng Swara Tama ingkang toendonipoen badé moerakabi toe-mrap adjenging Sw. T. Tatantjebing tjipta pandjenengan moegi tan-saha amoebidaja bêndjing poenapa gotrah Katholieck Djawi anggadahi hari-warti (dagblad); djer kawon-tenan ing kiwa tengen sampoen tansah amitoeteri soepados kita ladeng ngawontenaken dagblad.

Moegi-moegi sageda kabao!

Sadérèk Simon Soedarma, † Sadérèk Simon Soedarma, kepala pamoelangan Standaard Djember, ingkang katal sanget lalabtanipoen dateng Missie ing ngrikoe, salebet-ipoen Minggoe kapengker tilar do-nja. Kita bêla soengkawa. R. I. P.

KABAR OEMOEM. INDONESIA.

Indonesia lan Suriname.

Djiwa ing Suriname poenika ingkang bangsa Indonesia kirang langkoeng sapragangsalipoen.

Kala 31 Désember '28, diwan-poen tijang siti wonten 58.000, tijang Hindoe 34.000, tijang Indonesia, 29.000, Neger 17.000, Indian 2000, Tionghoa 1700, bangsa Walandi kiring langkoeng 1600.

Djiwa ing ngrikoe sadaja dèrèng wonten 150.000.

Pos oedara.

Pos medal montor maboer ingkang kalampahaken toewan van Dijk, kala Setoe dijam satengah gangsal sotent sampoen doemoegi Bandoeng, kanti wiloedjeng.

Kasangsaran montor ing Madioen.

Kala Ngahad éndjing, kirang langkoeng djam gangsal, ing Madioen wonten montor noemboek tilpoen. Ingkang noempaki t. mr. dr. H. Westra rajinipoen resident Ngajoda, Njonjah Westra lss., sadaja 5, dja-ler 4, njonjah 1 mentas sami saking kamar bolah.

Toewan lan njonjah Westra kata-ton, nanging boten dados baja. Toewan Kromsigt goeroe gambar Mulo, ingkang pedjah.

Kawontenan ing Formosa.

Aneta mentas rerebagan kalijan toewan Oetsjida, tilas goepernoer Formosa. Tilas goepernoer waoe anjarijosaken: sampoen wiwit taoen 1911 Formosa angtoenaken tijang dateng tanah Djawi perloe matitisakan pabrik-pabrik gendis ing ngrikoe. Wiwit kala semanten, pamedal gendis ing ngrika ladeng mindak, ngantos sapoenika ing dalam sataoenipoen saged nedalaken gendis 60.000 ton. Rosan ing ngrika ném sanget.

Berahanipoen kaoem berah ing ngrika ratjak langkoeng katah tim-bang ing tanah Djawi. (70 sèo).

Siti kaboeditajan gendis kala roem-jin inggih njéwa, nanging sapoenika ingkang katah-katah sampoen toembaas siti pijambak.

Otek Indonesië.

Asli Soematra.

Kirang langkoeng sampoen sangang taoen, prijantoon bangsa Soematra asma Idris Soetan Pangéraan, dados maha goeroe basa Mlajoe wonten pamoelangan loehoer ing Hamburg (Djerman).

Manoet pamirengipoen Aneta, t. Idris waoe kakintenaken dateng Indonesia, dangoenipoen sataen, kangié njinaoe poenapa kémawon ingkang gagaoetan kalijan basa Mlajoe.

Pandjenenganipoen oegi badé njinaoe gesangipoen tijang Koebroe sareng-sareng kalijan sardjana anthropoloog ing Tropen-instituut Hamburg.

T. Idris waoe sampoen doemoegi Indonesia. Dep. Onderwijs ing ngriki paring pambijantoe.

Preloe kapèngetan, bilih pan-djenenganipoen poenika wedalan Kweekschool Fort de Kock, nglajengkaken sinaoe dateng Nederland, ladeng neroesaken dateng Hamburg.

Kambah bebaja pest.

Ing Dampit, Malang, katetepaken kambah sasakit pest.

Inlandsche Zaken.

T. Salamoen, tilas vice - konsoel Walandi ing Mekah, sapoenika kabantoken wonten ing kantor In-landsche Zaken. (A. I. D.).

Boten wonten peken malem.

Bêndjing taoen 1931 poenika ing sawenéhing panggénan ing bawah Semarang, bokmanawi kémawon boten badé wonten peken malem, margi ngèngeti kawontenaning ekonomi ing taoen waoe mestinipoen saja rekaos. (Alg. Hdb.).

Ngobong majit.

Bêndjing tanggal 13 Oktober poenika, ing Kalibookeboek, 8 K.M. saking Singaradja (Bali), badé wonten majitipoen wanita kalah golongan ngobong dipoenobong. Toenggil ditenan kalijan waoe, ing Den Tjarik 18 K.M. saking Singaradja) oegi wonten majitipoen bangsa Brahmana dipoenobong.

Teboe dipoen-gantos pantoen.

Locomotief njarijosaken, bêndjing wekdal giling taoen 1932 poenika, ing Djawi Tengah wonten pabrik gendis kalah lan ing Djawi Wétan pabrik gendis tiga, gadah sedya badé nanemi pantoen ing sitinipoen; dados boten dipointanemi rosan.

Ing taoen 1932 poenika waoe, badé katah pabrik ingkang boten poeroen nanem rosan, langkoeng-langkoeng ing papan ingkang paséwanipoen siti awis, oet. ingkang margi kadajan sebab warni-warni ladeng andjalari indaking waragad.

Moegi-moegi sageda kabao!

Sadérèk Simon Soedarma, † Sadérèk Simon Soedarma, kepala pamoelangan Standaard Djember, ingkang katal sanget lalabtanipoen dateng Missie ing ngrikoe, salebet-ipoen Minggoe kapengker tilar do-nja. Kita bêla soengkawa. R. I. P.

ONTJÈN SEKAR GAMBIER MELATI!

ÉMAH - ÉMAH KENÈMEN.

PARÉNTAH NANDANGI . . .

WANITA KEDAH AMBIJANTOE!

ingkang anerang - nerangaken kapi-toenèipoen laré kenèmen kaémah-émahaken.

Nanging, ... poenapa Paréntah sampoen angedalaken boekoe maka-ten waoe, ... koela boten mangertos.

Kaseboet ing Sirkoelèr, oegi mratélakken soepados para kawoela Indonesia sagesta toewoeh manah-ipoen pijambak, ambijantoe Rege-ring anjirnakan émah-émah taksih kenèmen.

Dados, té-téla Paréntah angihtijari itjalipoen sasakit kaseboet nginggil.

Nanging, manoet tjarijosipoen Alg. Ind. Dagblad, tjatetan-tjatetan kin-derhuwelijk ingkang kaladosaken saking pangageng gewest wiwit Januari 1926, anedahaken bilih: tjat-tjahing kinderhuwelijk ing satanah Indonesia boten soeda lan inggih boten mindak . . . .” De (...) aan de regeering ingediende statistische op-gaven ontrent de in geheel Nederl-Indie aangegane (zoogenaamde) kin-derhuwelijken, toont aan dat het aantal dier huwelijken over geheelen archipel, (...) er niet op verminderd is, ook niet vermeerdert.”

Boten soeda lan inggih boten mindak! Dados, gerbanipoen: adjeg kémawon. Sami oegi kalijan boten wonten sirkoeler.

Ing palapoeran ngrikoe, mraté-lakken bilih idjab kenèmen waoe ingkang katah sanget ing tanah Soematra. Estrinipoen oemoer 8 à 10, djaleripoen 14 à 15 taoen.

Kawontenan „ora moendak ora soeda“ poenika toemrap para pangandjoering bangsa saëstoe adamel prihatos. Poenapa ingkang tam-pi sirkoeler boten ngemen-emenaken? Mokal!!!

Ing dalem rembag kinderhuwelijk, pantèn wonten prakewis ingkang katab sanget ing tanah Djawi. Mangga diperlukan 13-14, inggih sakéjtja kémawon. Saja manawi ngleresi laré-nipoen longgor.

Manawi koela boten kaléntoe, saben wonten baji lahir poenika mesti kalapoeraken ing kaoem dateng kepala doesoen (— dédé la-poeran burgerlike stand—). Amila, kangié amékan sampoen ngantos wonten pangantèn dipointsepohaken oemoeripoen, poenapa boten saged pangoeloe neda tjetetan oe-moering laré, awawaton pèngetan ingkang dipoenlapoeraken ing kaoem waoe.

Alja saking poenika, kangié pre-toening aksi ing ninggil, tijang ingkang kadibah ngidjabaken, inggih sampoen ngantos gadah kamélikan. Liripoen, sampoen ngantos poeroen dipoint

M. v. BIENE.

Toekang herlodji
dan Toekang emas.

Adres jang
moerah

DJOKJA BANDOENG
Telf. 252 Telf. 226
boeat LONTJENG, HER-
LODJI dan PERKAKAS
EMAS.
Pembatja
SWARA TAMA,
dengan bawa lembaran
Swara Tama
dapat POTONGAN.

TOKO BARANG - BARANG H. SPIEGEL — Djokja.

ADRES JANG PALING BAIK, boeat:

Eetserviezen — Theeserviezen: f 5,75.
Perkakas dari gelas, dan perkakas dapoer;
Kereta dan korsi boeat anak - anak;
Tempat tidoer, lampoe gasoline, dan
— permainan boeat anak - anak ketjil. —

SEMOEA BARANG PALING DJEMPOL, DAN
MOERAH SEKALI!

Manawi pandjenengan bade pirsa
kawontenanipoen ébah - ébahanipoen
sadérèk Katholieke wonten ing madya-
ning politiek, moegi karsaa lengganan

SOEARA-KATHOLIEK

ingkang sawoelan medal kaping tiga.

Adrèse: P.P.K.D.-KANTOOR DJOKJA.

Regi: f 4.— ing setaoenipoen.

Toko DJOEN & Co., Djocja.

PATJINAN MOEKA TOKO FUJI — TELF: No. 374.

Adres jang paling moerah dan paling baik
boewat pembikinannya.

ROTIÉ-ROTIÉ, KOEWEE-KOEWEÉ dan
BESCHUIT-BESCHUIT KERING.

SROETOE-SROETOE dan ROKOK-
ROKOK, jang haloes dan kasar.

Djoega slamanja djangan loepa minoem kita
poenja KOFFIE BOEBOOK, jang speciaal die
giling dengan machine Electries, bisa giling aloes
dan kasar, menoeroet pembelie poenja perminta'an
die tanggoeng sampee menjenengken, harga per
pond f 0,90.

Bolih dateng saksiken!

Memoedijken dengen hormat
Toko DJOEN & Co.

ARTISTICO CALCARIUM.

Waterverf nomer satoenggal tanpa ganda, woedjoed
boeboekan, jen badé nganggé mawi dipointjampoeri toja
limrah oetawi bentèr, kanggé negetjet pjan, témbok lsp.
Saged toembas warni 40 dalasan warni salaka lan mas.
Jen warni waoe katjampoer - tjampoer, tjetjahing warni
saged tanpa wates.

Satoenggal boengkoes à 1 Kilo, ... f 0,90.
(mawi rékanipoen nganggé)

Calcarium salaka saben 1 H.G. f 0,50, saben 1 Kilo „ 4,25.

Calcarium mas „ 1 „ 0,55, „ 1 „ „ 4,75.

Sikat Calcarium lan Sablone.

Sikat Inggris, petak, gèpèng.

VERFFABRIEK R.B. FRIELING
GONDHOMANAN 80 DJOKJA TELEFOON NO. 784

DJAMNJA HARI ACHAD DI SEMENTARA TEMPAT ADA KOERBAN MISSA.

Ambarawa	6. - 7.30.	Lamah	5.30 - 6. - 8.	Pekalongan ³⁾	6.30 - 8.	Kependjén	6 - 7 - 9.
Amboina	7.30.	Lawang ⁵⁾	7.	Pemangkat	8.30.	Anita Boul.	6 - 7.30 - 9.
Bagan Siapi-api	7.30.	Madioen	6 - 7.30.	Poerwokerto	7.30.	Soerakarta	6 - 7 - 8.30.
Bandoeng	6 - 7.30 - 9.	Magelang	7.9.	Poerworedjo	7 - 8.30.	Tandjoeng Balai	7.30.
Benkoelen	7.30 - 9.	Makassar	6 - 7.30.	Pontianak	7 - 8.30.	Tandjoeng Karang	8
Blitar	7.30.	Malang	6 - 7.15 - 8.30.	Probolinggo	7.30.	Tandjoeng Sakti	7.30.
Buitenzorg	6 - 8.	Manado	6 - 7.30.	Salatiga	7.30.	Tara-Tara	7.30.
Cheribon	7.30.	Medan	6.30 - 8 - 8.30 (tjina).	Sambas	6 - 8.30.	Tegal	6.30 - 8.
Djember	7.30.	9.30 (mal.).	Medari ⁶⁾	Sambong	8.	Tering	7.
Djokja:			Meester Corn.	Sawah Loento	7 - 8.30.	Tjilatjap ⁸⁾	7.30.
Kampementstraat	Eur. 7 - 9.	Jav. 6 - 8.	Mendoet	Sedajoe	7.	Tjimahi	6 - 8.
Kota Baroe	6 - 7.30.		Modjokerto	Sedijram	5,45 - 8.30.	Tomohon	7 - 8 - 9.
Djombang ¹⁾	7.30.		Moentilan	Semarang:		Wates ⁷⁾	7.
Fort de Kock	7.30.		5 - 6 - 8.	Gedangan	6 - 8.	Weltevreden:	
Gandjoeran ²⁾	7.		Padang	Bangkong	6.30 - 8.30.	Waterlooplein	5,45 - 7 - 9.
Gombong ³⁾	7.30.		7 - 8.15 - 9 (tjina).	Tjandi	7.30.	Kramat	6 - 8 - 9 (mal.).
Keboemèn ⁴⁾	7.30.		Padang Pandjang	Randoesari	7 - 9.	Wonosobo ⁸⁾	7.30.
Kediri	7.30.		7.30.	Singkawang	6.30 - 9.	Woloan	8.30.
Klaten	7.30.		Pajakoembo	Soekaboemi	6 - 7.30.		
Koeta Radja	6.30 - 8.		Palembang	Heuvel	5.30.		
			6.30 - 8.	Soorabaja:			

¹⁾ 1e. Achad.

²⁾ 1e. + 3e. Achad.

³⁾ 2e. Achad.

⁴⁾ 1e. Achad tiao² doea boelan.

⁵⁾ 1e., 2e., 4e. Achad.

⁶⁾ 2e., 4e. Achad.

⁷⁾ 3e. Achad.

⁸⁾ 3e. Achad.

MATOER NOEWOEN.

Dateng para Agoeng, para Prijantoen, para mitra,
para sadérèk ingkang sami paring pitoeloengen warni-
warni saha pakoermatan, wiwit sakit doemoegi ngadjal-
ipoen sadérèk koela djaler ingkang sanget koela tresnani

RADÈN SIMON SOEDARMO.

Ingkang nalika tanggal 1 October tilar donja saha
kakoeboer ing Djember tanggal 2.

Ingkang nandang soengkawa:

Moedjiat Martohadikoesomo
Soedarmen Martodihardjo
saha familie.

PARANGAKIK. Pogokan.

Tanggal 6 Oktober, koeli - koeli
kaoem berah ing pamelikan ing Pa-
rangakik, sami dipoenabani mogok
sadinten sadaloe, minangka pangant-
jam dateng diréksining pamelikan-
pamelikan déné boten noeroeti pa-
nedanipoen babagan bajaran ing
salebeting liboer.

Sangang dasa nem presenipoen
kaoem berah, ing dinten waoe boten
sami dateng ing pandamelan.

ITALI.

Ing Roem wonten pawartos bilih
sang praboe Boris ing Bulgarije
patjangan kalijan poetri Itali retna
Giovanna.

Sang nata Boris poenika Grieksch-
Katholieke, joeswanipoen 36 taoen;
anggénipoen djoemeneng nata kala
taoen 1918. Déné poetri Giovanna
joeswa 23 taoen.

E
R
E
R
C
E
E

Boeat toean poenja

Recept²
APOTHEKEN
Rathkamp
& Co
MALIOBORO 15 DJOKJAKARTA.

AGÈNT KANGGÉ SALEBETIPOEN NGAJOGJAKARTA.

Sepeda - sepeda merk:
SIMPLEX Cycloide, S. djené, S. petak sarta Simplex Transfer.
HIMA: Wassenaer, Rondrit, Oranje sarta Woestduin.

TOURIST: A. A. sarta A.

Sedija oegi sepeda merk:

RAY — SWIFT — GRUNO — HUMBER — VIALLE —
BURGERS E.N.R. — KROON — NATIONAL — BERGKONIG.
Sarta malih sepeda mirah wiwit pengaos f 55.—, f 65.—, f 75.—
saprabotipoen: Klinting, pompa, lentéra sarta tas isi perka-
kas koentji sarta wadah lisah.

Mentas tampi per S.S. Slamet sarta JOH. de WIT sepeda merk:
ROVER Imperial, continental, The Rover sarta Metallicus.

Sedija oegi Djas djawah, Kopper, Lentéra Stormking, Lemantoon
tosan sarta tjét wènter.

PENJADÉJAN KENTJÉNG SARTA KATJITJILAKEN.

Menawi perloe moendoet keterangan, bade kakintoon pratélan-
ipoen kalajan lelahanan.

Njenjadang Welingan.

Rijwielenhandel Reparatie-inrichting en Smederij:
„WIRJOSOESENO”
Lodjiketjil 16. NGAJOGJAKARTA Telf. No. 13.

goemoeling wonten sabin.

Kasangsaran tjiang boten wonten.

Kobongan ageng.

Kapitoenaniipoen 25 éwoe.

Ing kampoeng Tionghoa Soera-
baja kala malem Selasa wonten to-
ko barang-barang gading gadah-
ipoen bangsa Tionghoa kobongan,
kapitoenaniipoen 25.000. roepijah.

Tilpoen radio.

Wiwit woelan poenika, tilpoen
radio kaljian Lithauwen sampoen
kabikak medal Nederland. Tarip-
ipoen sami kaljian manawi dateng
Djerman.

Dajaning pangiridan.

Pabrik téh ing Bajang Tenga lan
Goenoeng Malintang manoet Sum.
Bode, dipointoetoep. Wiwit tanggal
15 November ngadjeng poenika,
poenggawa-poenggawa bangsa Eu-
ropa toewin koeli-koelinipoen sami
dipoenkendali. Koeli waoe wonten
300 ingkang koeli kontrakan.

Wiwit tanggal 1 October, kaboe-
didaan karéting Goenoeng Sind-
doer dipointoetoep.

Administratoeripoint E. Bueno de
Mesquita, dipointaksihaken kanggé
ngoyeran oeroesan-oeroesan ing ta-
nah ngrikoe, margi Goenoeng Sindoor
poenika djembaripoen 1200 baoe.

Déli Crt. njarijosaken ing Suma-
tra Pss. Wétan wonten tilasan as-
sistent kebon katahipoen kinten-
kinten 60-70.

Ing Medan wonten tilas assistent
kebon dados sopir monter, lan Wal-
landi waoe sapoenika késah dateng
tanah Djawi perloe padas pandam-
elan.

Bokmanawi pangintenipoen ing
tanah Djawi poenika kawontenan-
ipoen langkoeng saé tinimbang ta-
nah Soematra. Boten ngertosa ma-

nawi ing ngriki inggih katah tjiang
bloeloengan padas pandamelan.

Ama lèpèn ing Siak.

Sagedagan poenika, tetjiang sa-
kiwa tengenipoen Siak Sri Indra-
poera sami prihatos margi dipointo-
resahi baja.

Kala woelan kapengker, salebet-
ipoen sakampoeng ing dalem kalih
minggoe wonten tjiang lan laré alit
tiga welasan dipointoeng glandang baja.

Malah nembe poenika, wonten
laré kalih ngleresi adoës, oegi di-
pointoeng glandang singa ranoe waoe,
toedjoenipoen saged kapitoeloengan
bapakipoen.

Toek lisah énggal.

Siti Kloewang lér, gadahanipoen
B. P. M. mentas pinanggih wonten
toekipoen lisah latoeng.

MANTJA NAGARI.

TIONGKOK. Wei Hai Wei ka-
wangsoelaken.

Tanggal 1 Oktober poenika, poelo
Wei Hai Wei kawangsoelaken pra-
dja Inggris dateng Tiongkok malih;

Wei Hai Wei poenika djembar.
ipoen kinten-kinten 730 K.M.², dji-
wanipoen kirang langkoeng 180.000-
doenengipoen Lér wéten pasisir
djasisir Sjantong, Kabawahipoen
Ingris kala taoen 1898. Palabuhan
ing ngrikoe dipointoengan.